

هشتاد و یک سال احمدرضا بودن

ایران: احمدرضا احمدی ۳۰ اردیبهشت سال ۱۳۱۹ در کرمان به دنیا آمد. پدرش در وزارت دارایی کار می‌کرد و ۵ فرزند داشت که احمدرضا کوچک‌ترین‌شان بود. احمدرضا سال اول دبستان را در مدرسه کاپیانی کرمان گذراند و در سال ۱۳۲۶ با خانواده به تهران مهاجرت کرد. دوران دبستانش را در دبستان ادب و صفوی تهران گذراند و برای دوره دبیرستان به دارالفنون تهران رفت.

سال ۱۳۴۵ دوره خدمت سربازی را به‌عنوان سپاهی دانش در روستای ماهونک کرمان گذراند و سال ۱۳۴۳ به همراه چند نفر از دوستانش از جمله نادر ابراهیمی، اسماعیل نوری علاء، مهرداد صمدی، محمدعلی سیانلو، بهرام بیضایی، اکبر رادی، جعفر کوش آبادی، مریم جزایری و جمیله دبیری گروه ادبی طرفه ایجاد کردند.

اعضا در این جمع گروه می‌آمدند و آثار یکدیگر را در نشست‌هایی نقد و بررسی می‌کردند و با سرمایه گروه، شماری از آثار نسل جوان هم منتشر می‌شد و انتشار دو شماره از مجله طرفه و تعدادی کتاب در زمینه شعر و داستان از جمله فعالیت‌های آنها در قالب گروه طرفه بود. احمدی مهرماه سال ۱۳۴۹ به استخدام کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان درآمد.

او تا سال ۱۳۵۸ در سمت مدیر بخش تولید موسیقی کانون فعالیت کرد و از سال ۱۳۵۸ تا زمان بازنشتگی یعنی سال ۱۳۷۳ به‌عنوان ویراستار در بخش انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به کار مشغول بود. کارهای مهمی در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان زیر نظر او انجام شد، از جمله تدوین ردیف موسیقی ایرانی، آوازهای محمدرضا شجریان،

عکس: یازدین غلیطانی

شعر خوانی و ضبط صدای شاعران مهم با آثاری از نیما یوشیج، احمد شاملو، نادر نادیور، فروغ فرخزاد، یدلله زهبایی و نصرت رحمانی. احمدرضا احمدی را باید بنیانگذار سبک موج نو در دهه ۱۳۴۰، در شعر معاصر ایران دانست که در نیمه دوم این دهه، تبدیل به یک حرکت مدرنیستی در فرهنگ ایرانی شد و بر جریان داستان، نمایشنامه، تئاتر، سینما و نقاشی تأثیر بسیاری گذاشت.

آشنایی عمیق او با شعر و ادبیات کهن ایران و شعر نیمایی باعث شد رویکردی کاملاً تازه را در شعر معاصر آغاز وی‌ریزی کند. آقای شاعر از ۲۰ سالگی به‌طور جدی به سرودن شعر پرداخت و اولین مجموعه شعرش را با عنوان «طرح» در سال ۱۳۴۰ منتشر کرد که مورد توجه جامعه ادبی و منتقدان آن دوران قرار گرفت. احمدرضا مهر ۱۳۴۹ خورشیدی در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مشغول به کار شد و تا ۱۳۵۸ خورشیدی به عنوان مدیر تولید موسیقی برای صفحه و نوار به ایفای نقش پرداخت و از ۱۳۵۸ تا زمان بازنشتگی یعنی ۱۳۷۳ در بخش انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به ویراستاری مشغول شد. برخی از آثار تولیدی کانون در دوران مدیریت او از این قرار است: مجموعه صدای شاعر که معرفی شعر معاصر و شعر کلاسیک فارسی بود، مجموعه زندگی و آثار موسیقیدانان ایران و جهان، مجموعه آوازهای فولکلور ایران، مجموعه کل ردیف موسیقی ایران، مجموعه بازسازی تصنیف‌های کلاسیک موسیقی ایران و مجموعه قصه برای کودکان. به‌طور کلی از احمدرضا احمدی بیش از ۱۸ مجموعه شعر، ۱۵ کتاب برای کودکان، دکلمه اشعار خودش در کاست یادگاری و اشعار حافظ، نیما، سهراب سپهری و شاعران معاصر منتشر شده است. دوستی او با اهالی موسیقی و سینما نیز از دوران دبیرستان آغاز و ادامه‌دار شد و نتیجه این دوستی آن شد که در کارنامه وی نمونه‌های متعدد از دکلمه، صداییشگی، حضور در نمایش و فیلم‌های مستند، سینمایی و پویانمایی دیده می‌شد. کسب جوایز متعدد داخلی و خارجی و نیز نامزدی او برای جایزه هانس کریستین آندرسن نمای دیگری از ظهور و پویایی احمدی است که نامش را برای هفت دهه در خاطر چندین نسل تثبیت کرد. همچنین در سال ۱۳۸۵ او به‌عنوان شاعر برگزیده پنجمین دوره اهدای جایزه شعر بیژن جلالی انتخاب شد. جوایز و افتخارات احمدرضا احمدی در سال ۱۳۷۸ سومین جایزه شعر خبرنگاران با مراسمی متفاوت و خصوصی در خانه احمدرضا احمدی برگزار شد.

همچنین در سال ۱۳۸۸ او نامزد دریافت جایزه هانس کریستین آندرسن شد. مسعود کیمیایی کارگردان و نویسنده سرشناس ایرانی درباره دوست دیرینش می‌گوید: «احمدی از همان ابتدای راه یک «آرتیست» و «دیوانه» بود. پریشانی دوست داشتنی و غیرقابل مهارتی داشت و نگاهی به شاعران اطراف خودش نداشت هر چند آنها را می‌خواند؛ اما جای دیگری اسبش را می‌تاخت. احمدی اصلاً با واژه کار دیگری نداشت. او شاعر سیاسی هست؛ اما شاعر ایدئولوژیکی نیست. او فاعل فردی را به فاعل فوق فردی و اجتماعی تبدیل کرد.»

کوروش سلیمانی در گفت‌وگو با «ایران» از اجرای نمایشنامه «فرودگاه پرواز ۷۰۷» می‌گوید

شاعرانه مثل احمدرضا احمدی

✎ محسن یو الحسنی

✎ خبرنگار

کوروش سلیمانی بازیگر تئاتر، سینما و تلویزیون ایران و البته کارگردان تئاتر قرار است بزودی نمایشنامه‌ای از احمدرضا احمدی به‌نام «فرودگاه پرواز ۷۰۷» را روی صحنه ببرد. سلیمانی در گفت‌وگو با «ایران» از آشنایی‌اش با این شاعر معاصر می‌گوید و چگونگی شکل‌گیری ایده اجرای نمایشنامه‌ای از این چهره مطرح ادبیات معاصر ایران که نمایشنامه‌ای است شاعرانه و در فضایی وهم‌آلود و ذهنی، مثل بسیاری از آثار احمدی. سلیمانی در قلمت یک کارگردان تئاتر آخرین بار، سال ۹۸ در عمارت نوفل لوشاتو «سکوت سفید» را روی صحنه برد و حالا بعد از دوسال، اواسط آذرماه «فرودگاه پرواز ۷۰۷» را در ایران‌شهر کارگردانی خواهد کرد.

■ **احمدرضا احمدی در حوزه شعر، نامی آشنا و پرآوازه به اندازه شعر معاصر فارسی است. آشنایی شما با او از کجا شکل می‌گیرد و ریشه در کجا دارد؟**

آشنایی من با احمدرضا احمدی از نوجوانی و با آلبوم‌های صدای‌شان شروع شد و بعد با شعر معاصر ایران آشنا شدم و او را به‌عنوان یکی از چهره‌های اثرگذار شعر شناختم. کم‌کم با جایگاه او به‌عنوان یک مدیر فرهنگی در حوزه ادبیات کودک آشنا شدم و همه اینها باعث شد بیش از پیش به او علاقه‌مند شوم. اواخر دهه ۸۰ نیما

عباسپور فیلم کوتاهی ساخت که من در آن بازی می‌کردم و قرار شد احمدرضا در آن شعری دکلمه کند و همین موضوع زمینه‌ساز دیدارهای نزدیک من با او شد. سال ۹۰ قرار بود مرحوم داوود رشیدی «فرودگاه پرواز ۷۰۷» را روی صحنه ببرد و جناب احمدی هم من را برای ایفای نقش شاعر، به مرحوم رشیدی معرفی کردند. هیچ وقت فراموش نخواهم کرد که خود آقای رشیدی با برگ‌نمشتی با من تماس گرفتند و بزرگوارانه من را به دفتر دعوت کردند و گفتند که آقای احمدی شما را برای این نقش پیشنهاد داده‌اند و... منتظر شدیم که تمرینات شروع شود که هیچ‌وقت این اتفاق نیفتاد و...

■ **ایده اجرای یکی از نمایشنامه‌های محمدرضا چطور برای‌تان شکل گرفت؟**

ایده اجرای نمایشنامه «فرودگاه پرواز ۷۰۷» از همین دعوت آقای رشیدی شکل گرفت و به‌اجرا نرسیدن آن نمایش که همیشه در دل به‌عنوان یک حسرت باقی ماند. در صدد بودم فرصتی پیش بیاید تا این کار را انجام بدهم و بعد از دوسال که برای اجرا در ایران‌شهر درخواست داده بودم بالاخره امسال این درخواست پذیرفته شد و من هم دیدم این نمایشنامه برای دوره‌ای که در آن هستیم بسیار مناسب است.

■ **چه مؤلفه‌هایی در کار محمدرضا او را در نمایشنامه‌نویسی متمایز و امکانات آنده‌ای برای کارگردان تئاتر می‌های کند؟ آیا در شکل اجرا به دراماتولوژ کردن کار نیاز یی بود...؟**

برای من همیشه «ضرورت» اجرای یک نمایش اهمیت دارد و پاسخ به این سؤال که چه ضرورتی دارد کاری روی صحنه برود... کارهای قبلی من درون‌مایه‌ها و دغدغه‌هایی اجتماعی داشت اما این کار، یک‌نوع ادای دین به‌کسانی را در خود دارد که در سکوت و خلوت خود در حیطه اندیشه و هنر و شعر و ادبیات سعی در روشنگری می‌کنند و تلاش دارند سطح فرهنگ جامعه را بالاتر ببرند اما آن چنان که باید و شاید قدر ندیده و نمی‌بینند. در کنار این‌ها، دوست داشتم فضای تئاتر و ادبیات معاصر را به هم نزدیک‌تر و

فضایی شاعرانه را تجربه کنیم که اتفاقاً همین موضوع یکی از چالش‌های من برای کارگردانی این متن بود.

■ **در همه آثار محمدرضا (در حوزه‌های مختلف) شعری‌با بهتر است بگوییم وجه‌شاعرانه‌ای که در ذات اوست، نمود و بروز دارد. در اجرا چطور می‌شود این شاعرانگی را مدیریت کرد و به آن پرداخت؟**

نمایشنامه‌های محمدرضا احمدی، از جمله همین متن، در عین توجه به شخصیت پردازی، دیالوگ‌نویسی و پرورش و پرداخت روایت اثر، مثل

عکس: ایسا

ایده اجرای نمایشنامه «فرودگاه پرواز ۷۰۷» از دعوت آقای رشیدی شکل گرفت و به اجرا نرسیدن آن نمایش که همیشه در دل به‌عنوان یک حسرت باقی ماند. در صدد بودم فرصتی پیش بیاید تا این کار را انجام بدهم و بعد از دوسال که برای اجرا در ایران‌شهر درخواست داده بودم بالاخره امسال این درخواست پذیرفته شد و من هم دیدم این نمایشنامه برای دوره‌ای که در آن هستیم بسیار مناسب است

ادبیات ما امکان بسیار گسترده‌ای برای رفع این تشنگی جدی دارد تا با استفاده از این امکان، فقری که از هر چیزی نمایشنامه‌های او، به شعرهایش نزدیک است و امضای خاصش را پای کار دارد. این را هم بگویم که این ویژگی در عین آنکه مزیت است در اجرا چالش‌برانگیز است و چون شکل‌های مرسوم و معمول در آن وجود ندارد کارگردانی و بازی و طراحی آن هم سختی‌های خاص خود را دارد و این همین ما هم تلاش داشتیم کار را با فضای ذهنی و شاعرانه اثر هماهنگ کنیم و از طراحی و میزانشن تا طراحی لباس و... به این بخش توجه کردیم.

■ **حرف احمدرضا احمدی در این نمایشنامه چیست؟**

رنج‌های آدمی. این نکته را هم بگویم که وجه شاعرانه او حتی در آثاری که برای کودکان نوشته بازرو غالب است و حتی وقتی برای بچه‌هایم کتاب‌های کودکانه‌اش را می‌خوانم آنها هم متوجه می‌شوند که شاعرانگی بر هر

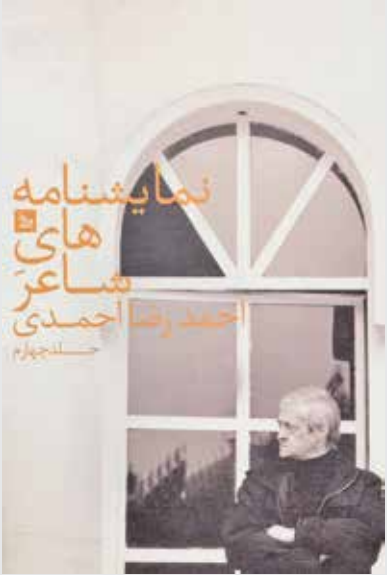
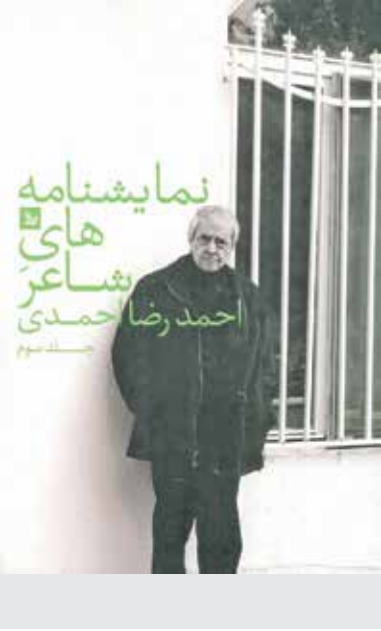

عکس: یازدین غلیطانی

■ **به‌نظر شما ادبیات ما، تا چه اندازه امکان اقتباس یا اجرای صحنه‌ای دارد و ما چه اندازه در این زمینه (چه در حوزه سینما و چه در حوزه تئاتر) توانسته‌ایم موفق عمل کنیم؟**

نوشتن در سی‌سی‌یو

هم می‌گفتم که دارم این کار را انجام می‌دهم و آن‌ها هم مدام از من می‌پرسیدند که چه شد و به کجا رسید. خیلی برایشان جالب بود و من هم از پیشرفت ماجرا خبرشان می‌کردم. نمایشنامه «فرودگاه، پرواز شماره ۷۰۷» چنین داستانی داشت و همان‌طور که گفتم داوود (رشیدی) وقتی آن را خواند خیلی خوشش آمد و قرار شد اجرایش کند که این اتفاق هیچ وقت نیفتاد. نکته دیگری که می‌توانم درباره نمایشنامه‌نویسی و بخصوص همین نمایشنامه بگویم آن است که محمد چرمشیر هم برای این نمایشنامه کمک زیادی به من کرد. آن را می‌خواند و تصحیح می‌کرد و اتفاقاً خیلی از بخش‌ها را هم خواست حذف کنیم که این کار را کردیم تا اینکه مجموعه به ۱۲ نمایشنامه رسید و خیلی برای اجرای آن با افراد مختلف صحبت کردم اما صراحتاً می‌گویم که به دلیل باندبازی‌هایی که در این عرصه هست هیچ‌وقت تا امروز، امکان اجرایش‌شان به وجود نیامد. یادم می‌آید یک بار یکی از کارگردان‌ها می‌گفت من تا ۳۰ سال آینده برنامه‌ام پر است و نمی‌توانم کار تازه‌ای توی برنامه‌ام بگنجانم و اینقدر از این حرف‌ها شنیدم که دوباره پناه آوردم به شعر.

ایران‌شهر روی صحنه خواهیم رفت. برای من و همکارانم افتخار بزرگی است که متنی از محمدرضا احمدی را روی صحنه می‌بریم و امیدواریم به‌طور شایسته‌ای این کار را انجام بدهیم و وظیفه تئاتری خود را بدرستی انجام دهیم. برای همه ما کار بسیار متفاوتی

■ **درباره زمان اجرا و جزئیات آن هم توضیح بدهید...**

در حال حاضر مشغول تمرین با گروه بازیگرانی هستیم که اسامی‌شان بزودی اعلام می‌شود و بعد از ا مراحل کسب مجوز اجرا و... از ۱۸ آذر تا ۱۷ دی در سالن استاد سمندریان تماشاخانه

اجرای نمایشی کلمات شاعرانه

دیگری که در انتخاب آنها و همین‌طور طراحان نمایش برایم اهمیت داشت این بود که بازیگران باید با دنیای شعر و ادبیات و شخصیت و اشعار محمدرضا احمدی آشنا باشند. چون نمایشنامه، متن ویژه و خاصی است و من نمونه دیگری شبیه به آن در ادبیات نمایشی ایران ندیده‌ام، کم‌اینکه شعرهای او هم شعرهای خاصی هستند. پس اجرای متنی از محمدرضا احمدی شرایط خاص خودش را می‌طلبد. به جرأت می‌توانم بگویم همه بازیگران کار، اشراف بسیار خوبی نسبت به شعر معاصر دارند و به محمدرضا احمدی عشق می‌ورزند. همه ما به رغم اینکه می‌خواهیم با وجود دشواری‌ها یک نمایش جذاب و باکیفیت را به مخاطبان ارائه کنیم این بار برای ادای احترام به محمدرضا احمدی و همه شاعرانی که رنج کشیدند و غریب ماندند، روی صحنه خواهیم رفت.